

Olaf Johannessen sigursharri á Reumert

Í gjárvøldið vann 53 ára gamli Olaf Johannessen heiðursløn sum ársins sjónleikari í Danmark fyri heili trýggjar ymskar leiklutir. Hóast hann er vanur við viðurkenning fyri sítt arbeiði, so er Reumert virðislønin tað størsta herðaklappið higartil

Barbara Holm

Olaf Johannessen er mill-um annað kendur fyri sínar leiklutir í donsku sendirøðunum Borgen og Forbrydelsen III. Men eisini teaturheimurin í Danmark hevur notið gott av hansara førleikum. Í gjárvøldið vann Olaf Johannessen heiðurin sum ársins sjónleikari í Danmark fyri hansara leiklutir í »Samtale før døden«, »Mefisto« og »Heksejagt«. Hetta er fyrstu ferð, at Olaf varð tilnevndur til eina virðisløn sum ársins besti sjónleikari, og bert tað var ein stórir sigur fyri Olaf.

– Tað er fantastiskt og eg eri ótrúliga takksamur. Eg havi stríðst fyri hesar leiklutirnir seinasta árið, og allir eru teir sæddir og viðurkendir. Tað er fantastiskt, segði Olaf í gjárvøldið við danskar miðlar.

Hóast hetta er fyrstu ferð, at Olaf vinnur júst hesa virðislønina, so er hann áður viðurkendur fyri sítt arbeiði. Í 2008 var hann tilnevndur í bólkinum ársins besti mannligi hjáleiklutur. Og í 2013

fyrí sín leiklut í Forbrydelsen III.

»Samtale før døden«

Ein av leikunum, sum Olaf í gjárvøldið vann viðurkenning fyri, var leikurin »Samtale før døden«. Í Sosialinum 31. oktober í fjør, var ein longri samrøða við Olaf Johannessen um júst hendan leikin. Samrøðuna gjørdi Ruth Winther Poulsen. Her verður partur av samrøðuni endurgivin.

Í leikinum eftir Adam Price eru vit í fangabúrinum hjá Eichmann einans tveir tímar, áðrenn hann skal heingjast. Brátt kemur ein av jødisku dómrunum inn í fangabúrið hjá honum. Hann vil læra mannin at kenna, sum hann hevur dømt til deyða, og hann vil royna at skilja hansara gerðir. Eichmann vísir á, at tað er nakað seint, hesin dómurin velur at tosa við seg, men letur hann tó koma inn í fangabúrið at prátta hesar seinastu tímar, hann hevur eftir. Skjótt eru teir báðir í drúgvum orðaskifti.

bangin maður

Leikurin byggur á sjónarmiðini hjá filosoffinum Hannah Arendt, sum fylgdi rættargongdini móti Eichmann, ein av søgunnar mest hataðu monnum, fyri The New York Times. Hon væntaði at siggja eitt ódjór. Í staðin sá hon ein mann, sum var so vanligur, at tað var ræðandi.

– Tað er løgið at siga, men tað hevur verið einastandandi at spælt henda leiklutin, tí at fólk, sum hava verið inni og hugt at leikinum, eru blivin øgiliga rakt av honum. Fólk hava verið upptikin av leikinum, og hetta hevur verið málið hjá okkum, at hann skuldi siga fólki nakað í dag.

Sjálvur kendi Olaf Johannessen ikki nógv til Adolf Eichmann áðrenn hann var boðin leiklutin. Einasta hann vitsti var, at hesin maðurin var ein av heimsins størstu brotsmonnum frá Nasi Týsklandi.

Hvussu fyrireikar mann seg til ein slíkan leiklut?

– Eg lesi eina rúgvu. Øll rættargongdin móti hon-

og liggur á Youtube. Tað eru fleiri hundrað tímar, og eg havi ikki sæð allar upptøkurnar, men nógv av tí havi eg sæð. Og so havi eg lisið bókina hjá Hannah Arendt. Hennara útlekking var, at hon hevði væntað at sæð eitt ódjór, ein stóran fana, og tað sum hon sá, var ein vanligan, bangnan og ótryggan mann.

– Henda útlekkingin av Eichmann varð so seinni mótsøgd av einari aðrari kvinnu, Bettina Stangneth, sum eisini hevur skrivað eina bók um rættargongdina. Hon sigur, at Eichmann var ein manipulator, at hann leyg, og at hann gjørdi alt fyri seg sjálvan, fyri at seta seg sjálvan í eitt gott ljós, fyri at blíva frikendur.

– Tað tendraði meg ordiliga nógv at skula vísa hesa dubultheitina. Á ein hátt skal mann forsvara hann. Tað nyttar ikki at halda hann út í strektum armi og siga »sikken ein idiot!« Og tað er heldur ikki tað, leikurin hjá Adam Price snýr seg um.

Evnini at samskipa

Adolf Eichmann var aldrin nakar skúladrangur og ikki sermerktur til nakað, áðrenn hann fór at arbeiða fyri eitt amerikanskt oljufelag. Hansara ótrúliga kensla fyri tí logiska og fyri at samskipa fekk fólk at leggja merki til hann. Og tað er nettupp henda logiska kenslan, sum fekk hann at rúka uppeftir í arbeiðinum við at týna týsku jødarnar.

– Vit hava brúkt øgiliga nógv tíð uppá at tosa um umstøðurnar rundan um hansara persón, um Nasitýskland tá og alt tað ræðuliga, sum tey gjørdur við at reinsa so nógv út. Tað var so stórt, at tað er næstan ómøguligt at skilja tað ordiligt hvat tað var, sum fekk fólk at gera slíkar

gerðir. Síðani noyðist man at miðsavna seg um eitt menniskja, sum kemur inn í eina skipan, sum tann nasistiska. Tá noyðist man at hugsa um, hvussu tann politiska søgan var tá í Evropa. Týskland var jú fullkomiliga niðurundir komið aftaná fyrsta heims bardaga, so tá ið nasisman byrjaði, tá byrjaði hon sum ein vón, sum nakað nýbrot.

Í leikinum minnst Eichmann aftur á fyrstu tíðina, tá hann og onnur bjartskygd ung meldaðu seg í ung mannaf lokkin hjá høgravenda Front kämpfer-vereinigung. Hesi ungu vóru merkt av krígunum, og at Týskland hevði endað sum tapandi landið. Hetta var ein vøkur tíð fyri tey ungu, tí bráðliga fingur tey aftur